

Posudek:

ŠIMEČKOVÁ, Bianka: *Jan Skácel – „básník zakázaný zaživa“*. Magisterská diplomová práce, Praha, Fakulta humanitních studií UK 2014, 84 s.

Hned v úvodu svého posudku musím konstatovat, že mne Bianka Šimečková velmi potěšila výběrem tématu své magisterské práce. Jan Skácel nesporně patřil mezi největší české básníky druhé poloviny dvacátého století. Jeho osudy a dílo se však příliš nedostaly do obecného povědomí. Na rozdíl od jiných autorů měl totiž „smůlu“, že většinu života žil a tvořil v Brně, kam, přiznejme si, někdy bývá z Prahy dále než do Himalájí, a tudíž na něm, naprosto nezaslouženě, ulpělo stigma regionálního autora. Navíc Skácel, zesnuvší těsně před listopadem 1989, byl v sedmdesátých letech autorem ineditním a o dekádu později režimem jen částečně pardonovaným. Jeho tvorba se ke čtenářům dostávala jen s obtížemi a její recepce nebyla příliš velká. Změna režimu tuto situaci změnila jen částečně. Skácel se sice stal předmětem seriózního literárněvědného výzkumu, postupně bylo vydáváno jeho souborné dílo (především zásluhou Jiřího Opelíka), ale zájem široké veřejnosti o Skácelovu životní dráhu a tvorbu výrazněji nevzrostl. Z těchto důvodů hodnotím snahu autorky připomenout osobu básníka a představit jeho životní peripetie na pozadí velkých dějin 20. století jako velmi záslužnou. Diplomantka hned v úvodu textu uvádí, že neměla v úmyslu se obsáhleji věnovat rozboru básnickova díla, chtěla vytvořit případovou studii o životě českého intelektuála, jehož průběh považuje v kontextu českých dějin za „až překvapivě typický“ a skrze nějž chce „porozumět smyslu a zákonitostem českých dějin“. Na tomto místě musím tedy zhodnotit, jak se svého úkolu zhostila.

Bianka Šimečková rozdělila svou práci do dvou celků. V první části se autorka chronologicky zabývá Skácelovým životem. Popisuje rodinné kořeny, přibližuje pestré životní osudy Skácelova otce – legionáře, k čemuž umně využívá i rukopis jeho vzpomínek zachovaných ve Skácelově pozůstalosti. Líčí Skácelovo dětství a dospívání v éře první republiky, okolnosti totálního nasazení za války a význam tohoto formujícího zážitku pro další Skácelův život. Všimá si Skácelova profesního úspěchu v padesátých a šedesátých letech, který vyvrcholil jeho šéfredaktorstvím brněnské revue *Host do domu*, která se jeho zásluhou stala periodikem celorepublikového významu (nestálo ovšem za to ročníky *Hosta* z let 1964-1969/70 aspoň trochu prolistovat?). Velký prostor je věnován Skácelově ostrakizaci v době normalizace i pozdnímu uznání z konce osmdesátých let, které ho zastihlo pozdě, na sklonku životních sil. Druhá část práce je zaměřena problémově a rozebírá několik tematických okruhů: reflexi

doby v básnickově díle, sepětí s Brnem a regionem jižní Moravy, potýkání s cenzurou a nakonec vliv některých autorů (např. Erbena) na Skácelovu tvorbu a naopak reflexe jeho vlastního díla mezi dalšími umělci a také čtenáři. K obsahovým otázkám se blíže rozepisovat nebudu, jistě se jich dotkne diskuse při obhajobě.

Autorka vycházela z různorodé pramenné základny. Vzhledem k nedostatku narátorů rezignovala na natočení vlastních rozhovorů a soustředila se na využití pramenů písemné provenience. Prostudovala Skácelovu pozůstalost uloženou v Moravském zemském muzeu a osobní fond v Památníku národního písemnictví. Analyzovala písemnosti z Archivu bezpečnostních složek i několik filmových dokumentů České televize. Sáhla po rozhovorech, které Skácel a jeho blízcí poskytli médiím. Poměrně málo ovšem pracovala s memoárovou literaturou. Přitom existenci vyjádření blízkých osob označila za jeden z důvodů, proč nerealizovala rozhovory. O to víc však zamrzí, že sáhla jen po poutavém svědectví Roselyne Chenu, ale nevyužila třeba nedávno vydané vzpomínky Milana Uhdeho, memoáry Jaroslava Putíka, Vojtěcha Jestřába, medailonky Věry Mikuláškové, sborník *Novinářem v Brně* aj., které by mohly výslednému obrazu poskytnout větší plasticitu a zároveň nabídnout větší vhled do specifčnosti brněnského milieu. Autorka se seznámila s vydanou Skácelovu korespondenci s Jiřím Friedem. Omezila se však jen na citaci několika (zajímavých) ukázek z podzimu 1989. Nebylo možné pracovat s tímto pramenem víc a všestranněji? Obeznámila se komplexně se Skácelovým dílem, které konfrontovala s poznatky odborné literatury. Její rozsah je logicky omezený, ale přece jen příliš jednostranný. Autorka se nejčastěji opírala o texty a závěry literárních vědců Jiřího Opelíka, Olega Suse a Zdeňka Kožmína, které doplňovala úryvky z ojedinelého Skácelova rozhovoru a Antonínem J. Liehmem z knihy *Generace*. Blanka Šimečková přiznává, že většina literatury se primárně zabývá Skácelovou tvorbou, nikoliv jeho životem. Jeho dílu a především objasnění kontextu jeho vzniku se však nemohla vyhnout. V partiích mu věnovaných je však na daných autorech až příliš závislá, některé pasáže jsou pouhými kompilacemi z jejich prací, někdy vysloveně jen pouhou montáží rozsáhlých úryvků, byť vybraných vhodně a s citem pro jejich vypovídací hodnotu. Limity tohoto přístupu se objevují především v druhé tematické části práce, která se omezuje spíše jen na komentář vybraných pasáží, než by se pokoušela o opravdovou analýzu.

Autorka v závěru své práce uvádí, že při psaní „nacházela spíše další otázky než odpovědi na ně“. S tímto konstatováním mi nezbyvá než souhlasit, neboť magisterská práce dané téma ani zdaleka nevyčerpává, je spíše prvotním nástřelem, čehož si je diplomantka sama dobře vědoma. Bylo by proto více než vhodné, kdyby se Bianka Šimečková danému tématu věnovala i v budoucnu, neboť je z textu patrné, že má svou postavu ráda, není daným

tématem přesycena a dovede o něm místy psát až s niterným zaujetím. Jazyková a stylistická úroveň textu přesahuje obvyklý standard diplomových prací a má místy až literární charakter. Diplomantka zpracovala svou magisterskou práci odpovídající úrovni. Prokázala schopnost samostatné a kritické práce s prameny a odbornou literaturou. S přihlédnutím k výše uvedeným výtkám doporučuji práci přijmout k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm velmi dobře, popřípadě, s přihlédnutím ke kladnému průběhu diskuse při obhajobě, eventuálně i výborně.

V Praze, 8. září 2014

PhDr. Zdeněk Doskočil, Ph.D.